

Nazwa projektu:

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw

Organ odpowiedzialny Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące:

Ministerstwo Sprawiedliwości

Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu:

Katarzyna Frydrych – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości

Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu:

Andrzej Vertun – Zastępca Dyrektora Departamentu Legislacyjnego Prawa Cywilnego w Ministerstwie Sprawiedliwości, tel. (22) 52-12-423, adres e-mail: andrzej.vertun@ms.gov.pl

Anna Kitowska – Główny specjalista w Wydziale Prawa Cywilnego Departamentu Legislacyjnego Prawa Cywilnego w Ministerstwie Sprawiedliwości, tel. (22) 52-12-513, adres e-mail: anna.kitowska@ms.gov.pl

Data sporządzenia:

15.12.2021 r.

Źródło: Inicjatywa własna

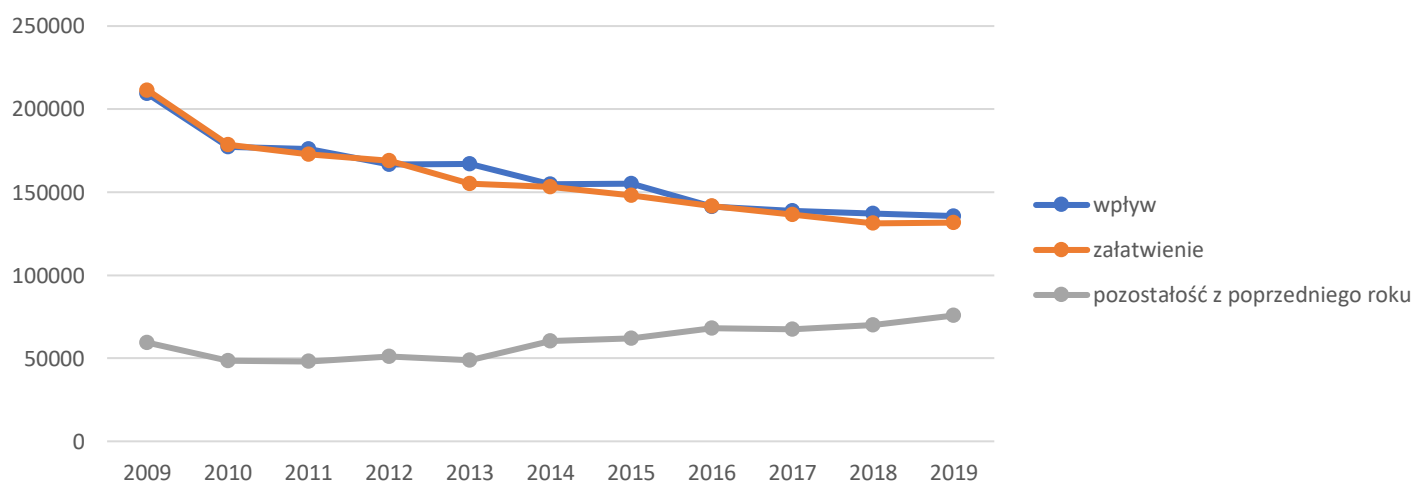
Nr w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów:

UD222

OCENA SKUTKÓW REGULACJI**1. Jaki problem jest rozwiązywany?**

Dostępne statystyki wskazują, że pomimo spadku liczby wpływających spraw o stwierdzenie nabycia spadku, wzrastają zaległości:

Statystyki spraw o stwierdzenie nabycia spadku w latach 2009-2019 ¹			
rok	wpływ	załatwienie	Pozostałość z poprzedniego roku
2009	209240	211448	59507
2010	177179	178696	48358
2011	175920	172747	48031
2012	166564	168933	51171
2013	166919	155220	48699
2014	154777	153340	60395
2015	155202	148024	61830
2016	141361	141714	68005
2017	138876	136435	67452
2018	137113	131224	69881
2019	135632	131738	75768

Stwierdzenie nabycia spadku

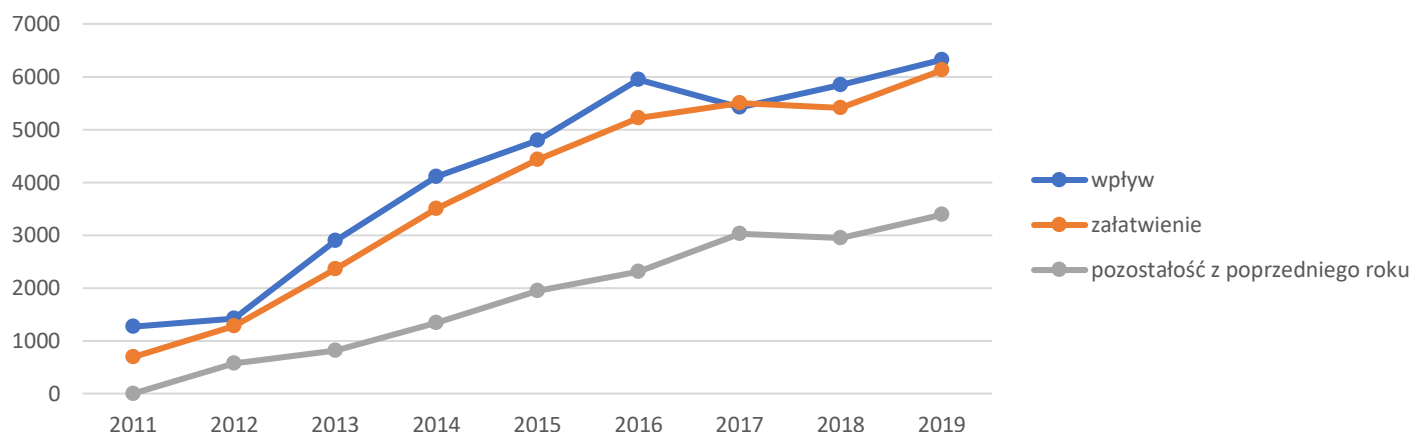
¹ Sprawozdania Ministerstwa Sprawiedliwości MS-S1r w sprawach cywilnych za lata 2009-2019

W chwili obecnej sprawy spadkowe z udziałem małoletniego czy sprawy o wyrażenie zgody na odrzucenie/przyjęcie spadku przez małoletniego nie posiadają unikalnego symbolu sprawy. Zaliczają się one do spraw o stwierdzenie nabycia spadku (symbol: Ns – 218 inne) oraz w sprawach o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka (art. 101 § 3 k.r. i op.) (symbol: Nsm – 242). Szczegółowa analiza danych, w celu oceny wpływu projektowanych rozwiązań, wymagałaby więc badania akt, co byłoby czasochłonne i wymagałoby wydzielienia nowej kategorii spraw w formularzu statystycznym.

Wzrasta jednocześnie wpływ spraw o uchylenie się od skutków niezłożenia oświadczenia o przyjęciu/odrzuceniu spadku oraz o wyrażenie przez sąd opiekuńczy zgody na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka:

Statystyki spraw uchylenie się od skutków niezłożenia oświadczenia o przyjęciu/odrzuceniu spadku w latach 2011-2019²			
rok	wpływ	załatwienie	Pozostałość z poprzedniego roku
2011	1267	692	0
2012	1420	1278	575
2013	2897	2364	810
2014	4110	3504	1343
2015	4796	4432	1950
2016	5941	5216	2314
2017	5417	5500	3026
2018	5847	5408	2944
2019	6320	6122	3385

Uchylenie się od skutków niezłożenia oświadczenia o przyjęciu/odrzuceniu spadku

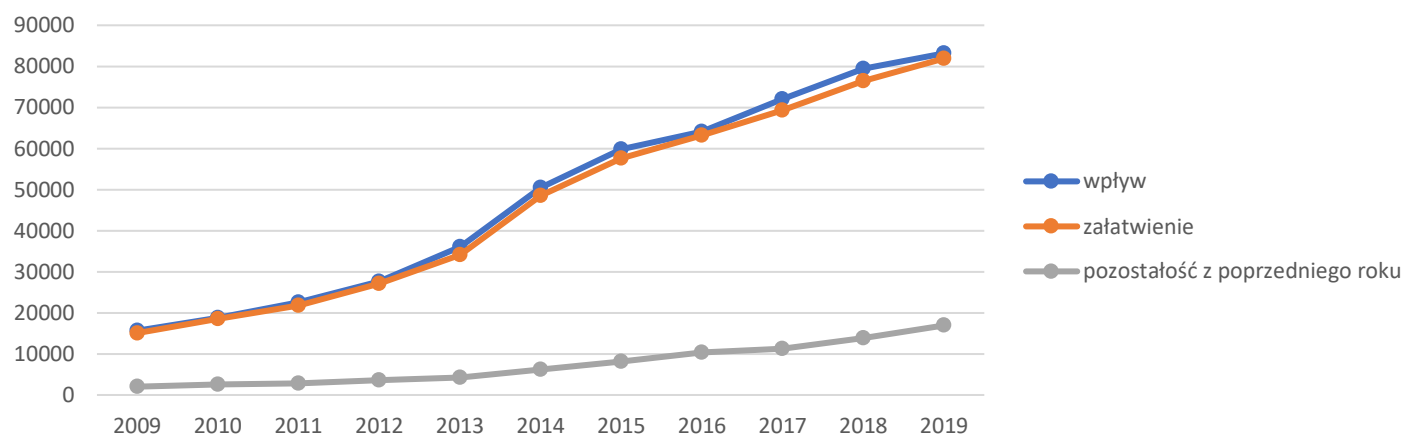

Statystyki spraw o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka w latach 2009-2019³			
rok	wpływ	załatwienie	Pozostałość z poprzedniego roku
2009	15663	15076	2028
2010	18758	18529	2615
2011	22606	21788	2846
2012	27608	27076	3664
2013	36045	34098	4196
2014	50500	48532	6143
2015	59818	57562	8110
2016	64094	63215	10366
2017	72037	69362	11243
2018	79435	76441	13918
2019	83161	81912	16929

² Sprawozdania Ministerstwa Sprawiedliwości MS-S1r w sprawach cywilnych za lata 2011-2019

³ Sprawozdania Ministerstwa Sprawiedliwości MS-S16 w sprawach rodzinnych z zakresu spraw cywilnych z wyłączeniem spraw nieletnich za lata 2009-2019

Zgoda na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka

Przyczyną jest zbyt szeroko ujęty katalog spadkobierców ustawowych. Często nie mają oni ze zmarłym żadnych kontaktów, przez co brak jest podstaw do przyjęcia danej osoby do kręgu spadkobierców ustawowych. Postępowania wydłużają się również z powodu konieczności poszukiwania dalszej rodziny zmarłego.

Zgodnie z art. 1015 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny⁴, oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania. Do uchylenia się od skutków prawnych złożenia ww. oświadczenia pod wpływem błędu lub groźby albo uchybienia terminowi do jego złożenia z tych przyczyn stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z tym, że 1) uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem oraz 2) spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca.

Natomiast stosownie do treści art. 101 § 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego⁵ rodzice nie mogą bez zezwolenia sądu opiekuńczego dokonywać czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu ani wyrażać zgody na wykonywanie takich czynności przez dziecko. Ponadto, zgodnie z art. 156 k.r.o. opiekun powinien uzyskiwać zezwolenie sądu opiekuńczego we wszelkich ważniejszych sprawach, które dotyczą osoby lub majątku małoletniego. W myśl zaś z art. 175 k.r.o. do opieki nad ubezwłasnowolnionych całkowicie stosuje się odpowiednio przepisy o opiece nad małoletnim.

W praktyce oczekiwanie na zezwolenie sądu opiekuńczego może trwać dłużej niż 6 miesięcy, w wyniku czego przedstawiciele ustawowi małoletniego lub osoby ubezwłasnowolnionej nie będą mogli złożyć oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku, z zachowaniem terminu określonego w art. 1015 k.c., z przyczyn obiektywnie od nich niezależnych⁶. Podkreślić również należy, że w świetle przepisów samo wyrażenie chęci złożenia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, poprzez złożenie stosowanego wniosku do sądu, nie jest wystarczające do dochowania terminu o którym mowa w art. 1015 § 1 k.c., zaś okoliczność ta jest rozstrzygana przez sądy niejednolicie.

Zgodnie z art. 935 k.c. w przypadku braku spadkobierców powołanych do dziedziczenia z ustawy, spadek przypada gminie ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy jako spadkobiercy ustawowemu. Jeśli miejsca zamieszkania spadkodawcy nie da się ustalić albo znajduje się ono poza granicami Polski, spadek przypada Skarbowi Państwa. Gmina i Skarb Państwa ponoszą w takim przypadku odpowiedzialność za długi spadkowe, których wysokość może przekraczać wartość odziedziczonego majątku. Brak ograniczenia ich odpowiedzialności wyłącznie do inwentarza spadku powoduje, że długi te często są spłacane z ich środków budżetowych zgromadzonych na rachunkach bankowych, z uwagi na łatwość z uzyskaniem zaspokojenia przez wierzycieli spadkodawcy, zamiast z aktywów majątku spadkowego. Stanowi to duże obciążenie finansowe dla wielu gmin.

Ponadto sąd obecnie nie ma obowiązku zawarcia w sentencji postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku sposobu, w jaki spadek został przyjęty przez spadkobierców, podczas gdy ta informacja ma istotne znaczenie na etapie realizacji przez wierzycieli przysługujących im roszczeń.

Czas trwania postępowania wydłuża również fakt, że obecnie sądy nie mają możliwości pełnej weryfikacji danych osób biorących udział w postępowaniu, ich adresów, danych dotyczących nieruchomości etc. Utrudnia to postępowanie, gdyż

⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, z późn. zm., dalej: „k.c.”.

⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1359; dalej: „k.r.o.”

⁶ Informator Statystyczny Wymiaru Sprawiedliwości

stwarza problemy nie tylko w realizacji ustawowych obowiązków ustalenia składników majątku spadkowego (art.684 k.p.c.), ale też często uniemożliwia właściwie ustalenie kręgu uczestników zainteresowanych udziałem w sprawie (art.510 k.p.c.).

Istotnym społecznie zagadnieniem jest także to, że wobec konieczności stosowania wykładni zawężającej w odniesieniu do art. 928 k.c., często dochodzi do sytuacji, w której spadek mogą dziedziczyć osoby, które uporczywie uchylały się od wykonywania względem spadkodawcy obowiązku alimentacyjnego lub od sprawowania opieki nad spadkodawcą., choć były do tego zobowiązane i miały realną możliwość świadczenia, tylko dlatego, że nie zapadł wobec nich wyrok skazujący za przestępstwo niealimentacji.

Osoby osądzone z art. 209 (przestępstwo niealimentacji) Kodeksu karnego w latach 2016-2020

ROK	Liczba osądzonych z art. 209 kk	Zmiana względem roku poprzedniego (2016=100%)
2016	8841	100,0%
2017	8967	101,4%
2018	46848	522,4%
2019	48890	104,6%
2020	35838	73,3%

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji i oczekiwany efekt

Projekt przewiduje zmianę zasady dziedziczenia w przypadku, gdy którekolwiek z dziadków spadkodawcy nie dożyje otwarcia spadku. Udział spadkowy, który by mu przypadał, przypadał będzie jego dzieciom w częściach równych. Jeżeli dziecko którekolwiek dziadków spadkodawcy nie dożyje otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadał, przypadał będzie w częściach równych ich dzieciom, a w braku dzieci tego z dziadków, który nie dożył otwarcia spadku i ich dzieci - pozostałym dziadkom w częściach równych. Wyłączeni od dziedziczenia zostaną dalsi zstępni dziadków spadkodawcy, czyli tzw. cioteczne lub stryjeczne wnuki i dalsze pokolenia. Skróci to czas trwania postępowań, gdyż zawężony zostanie katalog spadkobierców ustawowych i ograniczy potrzebę poszukiwania z urzędu przez sąd (art.670 k.p.c.) dalszych krewnych spadkodawcy.

Zgodnie z projektem, termin do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku zostanie zachowany, jeżeli przed jego upływem uprawniony do spadku złoży w tym przedmiocie wniosek do sądu. Ponadto, jeśli złożenie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku będzie wymagało zezwolenia sądu, bieg terminu na złożenie oświadczenia ulegnie zawieszeniu na czas trwania postępowania w tym przedmiocie. Co istotne, w toku postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, zezwolenie na odrzucenie lub przyjęcie spadku będzie udzielał przez sąd spadku. W związku z tym, że w sądach rejonowych zadania z zakresu wymiaru sprawiedliwości wykonują również asesory, którzy nie mają prawa do orzekania w sprawach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, w projekcie przewidziano wyjątek od tego wyłączenia, tak aby mieli oni możliwość orzekania w sprawach o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem małoletniego lub ubezwłasnowolnionego w postaci przyjęcia lub odrzucenia spadku, w toku postępowania o stwierdzenie nabycia spadku.

Projektowane zmiany lepiej zabezpieczą prawa spadkobierców, w tym w szczególności małoletnich i ubezwłasnowolnionych, ułatwiając im lub ich opiekunom złożenie oświadczenia w przepisany terminie. Dodatkowo, brak konieczności prowadzenia odrębnego postępowania sądowego w przedmiocie zezwolenia na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem małoletniego lub ubezwłasnowolnionego w postaci przyjęcia lub odrzucenia spadku, przyczyni się do przyspieszenia postępowań oraz zmniejszy ilość spraw wpływających do sądów opiekuńczych, jednocześnie je odciążając.

Dopełnienie powyższych zmian stanowi nowelizacja art. 1019 § 1 k.c. tak, aby również termin do uchylenia się od skutków prawnych złożenia oświadczenia pod wpływem błędu lub podstępny bądź z tych przyczyn jego nie złożenia, był zachowany wraz z wniesieniem stosownego wniosku do sądu.

Projekt zakłada również, że Skarb Państwa lub gmina, którym przypadnie spadek z mocy ustawy, będą odpowiadać za długi spadkowe tylko z masy spadkowej. Nie jest słuszne społecznie obciążanie całej wspólnoty gminnej lub całego społeczeństwa (przy dziedziczeniu Skarbu Państwa) koniecznością spłaty zadłużenia jednego ze swoich byłych członków, którego bliscy odrzucili spadek lub który spadkobierców nie posiadał. Uprzywilejowanie wierzyciela możliwością egzekwowania zadłużenia z majątku publicznej osoby prawnej, która jest z zasady zawsze wypłacalna tylko dlatego, że jego dłużnik zmarł, nie daje się pogodzić z interesami całej wspólnoty.

W projekcie przewidziano także zmianę Kodeksu postępowania cywilnego⁷ poprzez dodanie obowiązku zawarcia w sentencji postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku określenia, w jaki sposób spadek został przyjęty przez spadkobierców.

Proponuje się również rozwiązania prawne, które przyczynią się do przyspieszenia postępowań sądowych. Przewidują one umożliwienie sądom pozyskiwania danych niezbędnych do wydania orzeczenia w sprawie prowadzonej w trybie nieprocesowym, w szczególności za pośrednictwem dostępnego systemu teleinformatycznego, w zakresie w jakim ustawa nakłada na nie obowiązek ustalania faktów lub, gdy uczestnik postępowania uprawdopodobni, że pozyskanie istotnych informacji jest nadmiernie utrudnione lub powodowałoby nieuzasadnioną zwłokę. Dla efektywniejsze realizacji celu projektowanej regulacji w projekcie przewidziano przepisy przyznające sądom nieograniczony w czasie i nieodpłatny dostęp do danych zgromadzonych w rejestrach, bazach lub ewidencjach publicznych, takich jak: Baza Usług Stanu Cywilnego, rejestr danych kontaktowych czy ewidencja gruntów i budynków. Dokumenty wytworzone na podstawie informacji pozyskanych przez właściwe systemy teleinformatyczne stworzone na potrzeby udostępniania ww. rejestrów, baz i ewidencji będą posiadały moc prawną dokumentów urzędowych sporządzonych na potrzeby postępowań do których zostały pobrane przez sąd.

Ponadto, proponuje się dodanie nowej przesłanki niegodności dziedziczenia w postaci uporczywego niewykonywania obowiązku alimentacyjnego wobec spadkodawcy lub uporczywego uchylania się od sprawowania opieki nad spadkodawcą. Ma to na celu umożliwienie pozostałym spadkobiercom przeciwstawienie się możliwości uzyskania korzyści ze spadku przez osobę niewykonyującą obowiązków wynikających z prawa rodzinnego w stosunku do spadkodawcy, pomimo realnej możliwości ich spełnienia.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

W odniesieniu do projektowanej zmiany art. 928 § 1 k.c. wskazać należy, że rozwiązania zbliżone do proponowanego przewiduje m.in. art. 541 pkt 3 ABGB (austriacki kodeks cywilny), który umożliwia uznanie za niegodną osoby, która szczególnie ciężko zaniedbała wobec spadkodawcy obowiązki wynikające ze stosunku prawnego między rodzicami a dziećmi, jeżeli spadkodawca nie był w stanie sporządzić testamentu lub z innych przyczyn nie był w stanie wydziedziczyć tej osoby, a okoliczności nie wskazują, że przebaczył jej przed śmiercią.

W odniesieniu do pozostałych zmian odstąpiono od analizy prawnoporównawczej międzynarodowych regulacji, z uwagi na specyfikę i szczegółowość proponowanych rozwiązań.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Sądy powszechne	318 SR 46 SO 11 SA	Ministerstwo Sprawiedliwości	Skrócenie czasu postępowań w sprawach o stwierdzenie nabycia spadku. Obowiązek zawarcia w sentencji postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku określenia, w jaki sposób spadek został przyjęty przez spadkobierców. Umożliwienie sądom nieograniczonego w czasie sięgania do danych zgromadzonych w publicznych rejestrach, bazach lub ewidencjach.
Gminy	2 477 gmin	Główny Urząd Statystyczny	Odpowiedzialność za długi spadkodawcy do wartości mienia wchodzącego w skład spadku, zamieszczonego w spisie inwentarza lub ujawnionego w wykazie inwentarza.
Skarb Państwa	1	Informacja ogólnodostępna	
Obywatele RP	około 38 352 tys. (stan na sierpień 2020 r.)	Główny Urząd Statystyczny	Zmiana zasad dziedziczenia ustawowego, jeśli którekolwiek z dziadków spadkodawcy nie dożyje otwarcia spadku poprzez wykluczenie z kręgu spadkobierców ustawowych dalszych zstępnych dziadków spadkodawcy.

⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, z późn. zm.; dalej: „k.p.c.”

			Zawieszenie terminu na złożenie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku na czas trwania postępowania w sprawie o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka lub osoby pozostającej pod opieką. Utrata przez wierzycieli możliwości egzekucji długów spadkowych, ze składników majątkowych nie wchodzących w skład spadku, zamieszczonego w spisie inwentarza lub ujawnionego w wykazie inwentarza w przypadku, gdy spadkobiercą ustawowym jest Skarb Państwa lub gmina. Dodanie nowej przesłanki niegodności dziedziczenia w postaci uporczywego niewykonywania obowiązku alimentacyjnego wobec spadkodawcy lub uporczywego uchylania się od sprawowania opieki nad spadkodawcą.
Asesorzy sądowi	486	Ministerstwo Sprawiedliwości	Poszerzenie kompetencji poprzez umożliwienie orzekania w przedmiocie zezwolenia na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem małoletniego lub ubezwłasnowolnionego w postaci przyjęcia lub odrzucenia spadku, rozstrzyganych w toku postępowania o stwierdzenie nabycia spadku

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt ustawy zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny z chwilą przekazania projektu do uzgodnień z członkami Rady Ministrów, konsultacji publicznych oraz opiniowania, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa⁸ oraz § 4 i 52 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów⁹.

W ramach konsultacji publicznych projekt zostanie przedstawiony następującym podmiotom:

- 1) sądom powszechnym (wszystkich szczebli);
- 2) Naczelnej Radzie Adwokackiej;
- 3) Krajowej Izbie Radców Prawnych;
- 4) Krajowej Radzie Notarialnej;
- 5) Krajowej Radzie Komorniczej;
- 6) Centralnemu Instytutowi Analiz Polityczno-Prawnych;
- 7) Centrum Aktywności Społecznej Pryzmat;
- 8) Fundacji Court Watch Polska;
- 9) Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę;
- 10) Fundacji Instytut Prawa Ustrojowego;
- 11) Fundacji na Rzecz Bezpiecznego Obrotu Prawnego;
- 12) Fundacji Życie i Rodzina;
- 13) Stowarzyszeniu Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej;
- 14) Stowarzyszeniu Sędziów Rodzinnych „Pro Familia”;
- 15) Stowarzyszeniu Sędziów Rodzinnych w Polsce;
- 16) Komitetowi Ochrony Praw Dziecka;
- 17) Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury;

⁸ Dz. U. z 2017 r. poz. 248

⁹ M. P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.

18) Instytutowi Wymiaru Sprawiedliwości.

W celu zaopiniowania projekt zostanie przekazany:

- 1) Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów;
- 3) Prokuratorowi Krajowemu;
- 4) Prezesowi Urzędu Ochrony Danych Osobowych;
- 5) Krajowej Radzie Sądownictwa;
- 6) Sądowi Najwyższemu;
- 7) Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu;
- 8) Rzecznikowi Praw Obywatelskich;
- 9) Rzecznikowi Praw Dziecka.

Uwzględniając materię regulacji projekt zostanie przekazany do zaopiniowania Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego na podstawie art. 3 pkt 5 ustawy z dnia 6 maja 2005 r. o Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz o przedstawicielach Rzeczypospolitej Polskiej w Komitecie Regionów Unii Europejskiej¹⁰.

Proponuje się wyznaczenie 30 dniowego terminu na zgłaszanie uwag do projektu, celem zapewnienia wszystkim wskazanym wyżej podmiotom realnej możliwości zapoznania się z projektem i zgłoszenia do niego ewentualnych uwag. Prognozuje się ukończenie konsultacji publicznych i opiniowania w terminie do końca III kw. 2022 r.

Wyniki konsultacji publicznych i opiniowania zostaną przedstawione w Raporcie z konsultacji publicznych i opiniowania.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2021 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem												
budżet państwa												
JST	-145	-145	-145	-145	-145	-145	-145	-145	-145	-145	-145	-1595
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Wydatki ogółem												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Saldo ogółem	-145	-145	-145	-145	-145	-145	-145	-145	-145	-145	-145	-1595
budżet państwa												
JST	-145	-145	-145	-145	-145	-145	-145	-145	-145	-145	-145	-1595
pozostałe jednostki (oddzielnie)												

Źródła finansowania	Wejście w życie ustawy może spowodować zmniejszenie wydatków gmin i Skarbu Państwa, które będą odpowiadać za długi spadkodawcy do wartości mienia wchodzącego w skład spadku, zamieszczonego w spisie inwentarza lub ujawnionego w wykazie inwentarza. Wysokość tych zmian jest zmienna w każdym roku, gdyż zależy od wartości mienia i wysokości długów, które gmina lub Skarb Państwa w danym roku odziedziczy. Z tego powodu brakuje danych, by oszacować wysokość oszczędności wynikających z wprowadzenia projektowanej regulacji.
	W obecnym stanie prawnym, co do zasady, sądy rozstrzygają spory w oparciu o materiał dowodowy przedstawiany przez strony postępowania (w tym również w wyniku wykonania zobowiązania sądu). Strony te, chcąc udowodnić określone fakty, zmuszone są uprzednio uzyskać dane z publicznych rejestrów – zgodnie z zasadami dostępu do danych, tj. co od zasady odpłatnie. Umożliwienie sądom pozyskiwania tych danych w postępowaniach nieprocesowych może w niewielkim stopniu spowodować uszczuplenie dochodów jednostek samorządu terytorialnego.
	Sądy uzyskają łatwiejszy dostęp do istniejących rejestrów, baz lub ewidencji nieodpłatnie, co nie będzie się wiązało z dodatkowymi kosztami.

¹⁰ Dz. U. poz. 759.

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		2019 r.	2020 r.
	Liczba wydanych wypisów z ewidencji gruntów i budynków (szt.)	4 000 370 szt.	3 860 409 szt.
	Wysokość wpływów za udostępnianie wypisów z ewidencji gruntów (zł)	78 048 904,46 zł	72 888 507,34 zł
	Wysokość wpływów za udostępnianie wyrysów z mapy ewidencyjnej, wypisów wraz z wrysem z mapy ewidencyjnej (zł)	64 616 865,19 zł	73 421 283,71 zł

Tabela zawiera informację o kwocie wpływów finansowych uzyskanych przez powiaty za udostępnianie wypisów z ewidencji gruntów oraz kwoty wpływów za udostępnianie wypisów z ewidencji gruntów (l.p.2) oraz wyrysów z mapy ewidencyjnej, a także wypisów wraz z wrysem z mapy ewidencyjnej (l.p.3).

Łączne uszczuplenie dochodów jednostek samorządu terytorialnego można oszacować maksymalnie na około 145 mln zł rocznie, przy przyjęciu, że sądy będą pozyskiwać przedmiotowe dane samodzielnie we wszystkich prowadzonych sprawach, co uznać należy za wątpliwe.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Czas w latach od wejścia w życie zmian		Skutki						
		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2021 r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele, gospodarstwa domowe, osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze	145	145	145	145	145	145	1595
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Przedmiotowy projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, w związku z czym odstąpiono od analiz i oceny przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych, wskazanych w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – <i>Prawo przedsiębiorców</i> (Dz. U. poz. 1292, z późn. zm.).						
	rodzina, obywatele, gospodarstwa domowe, osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze	Przyspieszenie postępowań o stwierdzenie nabycia spadku, dzięki wykluczeniu części zstępnych dziadków z możliwości dziedziczenia ustawowego oraz umożliwienie rozstrzygnięcia w przedmiocie zezwolenia na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem małoletniego lub ubezwłasnowolnionego w toku postępowania spadkowego. Przyczyni się to również do zmniejszenia wpływu spraw do sądów opiekuńczych, gdyż część spraw będzie rozstrzygana przez sądy powszechne – wydziały cywilne (sądy spadku). Zwiększenie ochrony praw małoletnich spadkobierców i ubezwłasnowolnionych poprzez zawieszenie terminu na złożenie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku przez czas trwania postępowania o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem małoletniego lub ubezwłasnowolnionego. Przyspieszenie postępowań sądowych poprzez zapewnienie sądom nieograniczonego i nieodpłatnego dostępu do państwowych rejestrów, baz i ewidencji, co wiąże się z brakiem konieczności oczekiwania przez sąd na dokumenty publiczne niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy.						
Dodatkowe informacje, w tym		Projektowana regulacja może spowodować skutki finansowe dla wierzycieli spadkodawców, jeśli spadek zostanie odziedziczony przez gminę lub Skarb Państwa w wyniku dziedziczenia						

wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	ustawowego. Gmina lub Skarb Państwa będą odpowiadać za długi spadkodawcy do wartości mienia wchodzącego w skład spadku, zamieszczonego w spisie inwentarza lub ujawnionego w wykazie inwentarza. Uniemożliwi to zaspokojenie wierzytelności, która przekracza tę wartość. Wysokość tych zmian jest zmienna w każdym roku, gdyż zależy od wartości mienia i wysokości długów, które gmina lub Skarb Państwa w danym roku odziedziczy. Z tego powodu brakuje danych, by oszacować wysokość skutków finansowych dla wierzycieli wynikających z wprowadzenia projektowanej regulacji.
--	---

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☒ nie dotyczy	
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☒ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy

Komentarz: Czas trwania postępowania o stwierdzenie nabycia spadku zostanie skrócony w wyniku zmniejszenia liczby spadkobierców ustawowych i braku konieczności oczekiwania na rozstrzygnięcie sądu opiekuńczego w przedmiocie zezwolenia na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem małoletniego lub osoby ubezwłasnowolnionej.

Skrócenie czasu trwania postępowań sądowych, w tym m.in. o podział majątku spadkowego, poprzez zapewnienie sądom nieograniczonego dostępu do rejestrów publicznych, baz i ewidencji, pomimo nałożenie na sądy dodatkowych obowiązków w zakresie prowadzenia postępowania dowodowego.

9. Wpływ na rynek pracy

Projektowane zmiany nie będą miały wpływu na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☒ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☒ mienie państwowe ☐ inne:	☒ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Projekt zawiera podstawę prawną do umożliwienia sądom nieograniczonego w czasie sięgania do danych zgromadzonych w rejestrach, bazach lub ewidencjach publicznych, w tym również prowadzonych elektronicznie. Projekt wpływa także na mienie państwowe poprzez zmianę zasad dziedziczenia ustawowego przez Skarb Państwa, który będzie odpowiadać za długi spadkodawcy do wartości mienia wchodzącego w skład spadku, zamieszczonego w spisie inwentarza lub ujawnionego w wykazie inwentarza. Projekt wpłynie na sądy powszechne poprzez skrócenie czasu postępowań w sprawach o stwierdzenie nabycia spadku, obowiązek zawarcia w sentencji postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku określenia, w jaki sposób spadek został przyjęty przez spadkobierców oraz umożliwienie sądom nieograniczonego w czasie sięgania do danych zgromadzonych w publicznych rejestrach, bazach lub ewidencjach.	

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia z wyjątkiem art.4, art. 5, art. 7 oraz art. 8, które wchodzi w życie po upływie 12 miesięcy od dnia ogłoszenia.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Planowana ewaluacja nastąpi 5 lat po wejściu w życie projektowanej ustawy. Ocenie zostanie poddany czas trwania postępowań sądowych i poziom zaległości w sprawach rodzinnych z zakresu spraw cywilnych.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

